

บทที่ 3

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

1. ความหมายของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ
2. สภาพแวดล้อมภายในธุรกิจ
3. สภาพแวดล้อมภายนอกธุรกิจ

ความหมายของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล และส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจขององค์การในทางใดทางหนึ่ง อิทธิพลเหล่านั้น ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การ และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์การทั้งทางบวกและทางลบ

ทรัพยากรที่มีตัวตน (tangible resource)

- ทรัพยากรทางการเงิน (financial resource)
- ทรัพยากรทางวัตถุ (physical resource)
- ทรัพยากรบุคคล (human resource)
- ทรัพยากรของธุรกิจ (organizational resource)

ทรัพยากรที่ไม่มีตัวตน (intangible resource)

- ทรัพยากรด้านเทคโนโลยี (technological resource)
- ชื่อเสียง (reputation)
- นวัตกรรม (resources of innovation)
- วัฒนธรรมองค์กร (corporate culture)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ด้วยเครื่องมือสวอท (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน คือ การพิจารณาปัจจัยในทุก ๆ ด้านที่อยู่ภายในธุรกิจ ธุรกิจสามารถกำหนดหรือควบคุมให้เป็นไปตามความต้องการของธุรกิจได้ว่าปัจจัยด้านใดเป็นจุดเด่น จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของธุรกิจ หรือด้านใดเป็นจุดด้อย จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบของธุรกิจมีหลักการดังนี้

จุดแข็ง (strengths) คือ ปัจจัยที่เป็นข้อได้เปรียบของธุรกิจที่เหนือคู่แข่งชั้นธุรกิจสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานธุรกิจในตลาดหรืออุตสาหกรรมนั้น ธุรกิจควรจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจ และดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจ โดยธุรกิจจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อทำให้ธุรกิจได้เปรียบเหนือคู่แข่งชั้น

จุดอ่อน (weaknesses) คือ ปัจจัยที่ธุรกิจยังขาดหรือมีแต่ด้อยกว่าของคู่แข่งชั้นหรืออยู่ในสภาพที่เสียเปรียบ อันเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจจะต้องปรับปรุงจุดอ่อนให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ปัจจัยภายในธุรกิจ	จุดแข็ง		จุดอ่อน	
	ใช่	พัฒนาให้ดีขึ้นอีก อย่างไร	ใช่	สามารถแก้ไข อย่างไร
1. แหล่งเงินทุน				
2. ทรัพยากรทางวัตถุ				
3. ทรัพยากรบุคคล				
4. ทรัพยากรของธุรกิจ				
5. ทรัพยากรด้านเทคโนโลยี				
6. ชื่อเสียง				
7. นวัตกรรม				
8. วัฒนธรรมองค์กร				
9.				

ตัวอย่าง

ปัจจัยภายในธุรกิจ	จุดแข็ง		จุดอ่อน	
	ใช่	สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นอีก อย่างไร	ใช่	สามารถแก้ไข อย่างไร
แหล่งเงินทุนในระยะยาว			✓	ธุรกิจขาดเงินทุนในระยะยาว จึงจะ ขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อนำเงินทุน ไปขยายธุรกิจ
ทรัพยากรทางวัตถุดิบ ธุรกิจมีอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่มีมาตรฐาน สามารถรองรับ การผลิตได้ในจำนวนมาก และโรงงานยัง ได้รับมาตรฐานการผลิตด้วย	✓	หากได้รับเงินสนับสนุนเพิ่ม ธุรกิจ จะตั้งโรงงานเพิ่ม เพื่อขยายกำลัง การผลิตให้ทันกับความต้องการ ของผู้บริโภค		
ทรัพยากรบุคคล ธุรกิจมีประสบการณ์ด้าน การผลิตมากกว่า 10 ปี	✓	แม้ว่าธุรกิจจะมีประสบการณ์ในการ ผลิตมากกว่า 10 ปี แต่ธุรกิจก็จะ เพิ่มความน่าเชื่อถือด้วยการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้ได้รับการรับรอง มาตรฐาน อย.		

สภาพแวดล้อมภายนอกธุรกิจ

สภาพแวดล้อมทั่วไป (general environment)

- สภาพแวดล้อมทางประชากรศาสตร์ (demography environment)
- สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม (social environment)
- สภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย (political and legal environment)
- สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (economic environment)
- สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (technology environment)

สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน (competitive)

- ขนาดธุรกิจของกลุ่มแข่งขัน (intensity of rivalry among competing firms)
- การคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่ (threat of new entrants)
- อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (bargaining power of buyer)
- อำนาจต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ (bargaining power of suppliers)
- การคุกคามของสินค้าทดแทน (threat of substitute product)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้วยเครื่องมือสวอท (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก คือ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ ค้นหาโอกาสและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางหรือทิศทางในการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อองค์การ โดยพิจารณาว่าผลกระทบดังกล่าว หากเป็นด้านที่ดีจะถือว่าเป็นโอกาสของธุรกิจ แต่หากเป็นด้านลบก็จะถือเป็นอุปสรรคของธุรกิจ มีหลักการดังนี้

โอกาส (opportunities) คือ ปัจจัยหรือสถานการณ์ภายนอกที่มีส่วนช่วยให้ธุรกิจสามารถใช้ความพยายามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือมากกว่าที่มุ่งหวังไว้อย่างมาก (พิบูล ทัปะपाल, และธนวัฒน์ ทัปะपाल, 2559, หน้า 113) กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกธุรกิจที่จะสามารถเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจ โดยธุรกิจจะต้องใช้ประโยชน์จากโอกาสมาทำให้ธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

อุปสรรค (threats) คือ ปัจจัยภายนอกซึ่งอาจมีผลกระทบทำให้ธุรกิจประสบความล้มเหลว ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พิบูล ทัปะपाल, และธนวัฒน์ ทัปะपाल, 2559, หน้า 114) กล่าวคือ ปัจจัยภายนอกที่เป็นข้อจำกัดและส่งผลเสียต่อธุรกิจ เป็นปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กรที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ยากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ของธุรกิจให้สอดคล้อง และพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้

ปัจจัยภายนอกธุรกิจ	โอกาส		อุปสรรค	
	ใช่	สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลดีต่อธุรกิจได้อย่างไร	ใช่	สามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงได้อย่างไร
สภาพแวดล้อมทางประชากรศาสตร์				
สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม				
สภาพแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย				
สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ				
สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี				
ขนาดธุรกิจของคู่แข่ง				
การคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่				
อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ				
อำนาจต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ				
การคุกคามของสินค้าทดแทน				

ตัวอย่าง

ปัจจัยภายนอกธุรกิจ	โอกาส		อุปสรรค	
	ใช่	สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลดีต่อธุรกิจได้อย่างไร	ใช่	สามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงได้อย่างไร
สภาพแวดล้อมทางประชากรศาสตร์ เช่น จำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากรที่เพิ่มขึ้น	✓	ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จึงจะขยายกำลังการผลิตให้ใกล้กับผู้บริโภค		
ธุรกิจมีคู่แข่งมากกว่า 20 ราย			✓	จะพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐานและแตกต่างจากคู่แข่ง
อำนาจต่อรองของผู้ขายวัตถุดิบ			✓	ในช่วงเวลาที่วัตถุดิบขาดตลาด อาจส่งผลให้ราคาวัตถุดิบสูงขึ้น ธุรกิจจึงต้องกักตุนวัตถุดิบและสร้างมาตรฐานของคลังสินค้า